

Poštnina plačana v gotovini

VSEBINA:

Številka 2

LETNIK XXXIX

NARODNI

GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI

V LJUBLJANI, DNE 15. FEBRUARJA 1938

VSEBINA: Poživiljenje naših posojilnic. — Nekaj navodil posojilnicam. — K. Kristofič: Bilanciranje pri kreditnih zadrugah za leto 1937. — Zadrugna šola. — Zadrubljeni prejemki. — Odplačevanje kmečkih dolgov pri PAB. — Pravo, davki in takse. — Gospodarstvo.

Priloga „Narodnega Gospodarja“ štev. 2, I. 1938.

Za vsa objavljena vabila, pri katerih ni izrecno drugače določeno, velja določba: Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, se vrši pol ure kasneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočih članov.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Breznu, r. z. z. n. z., se vrši v soboto 12. marca 1938 ob 12. uri v župnišću na Breznu. — Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Čitanje revizijskega poročila. 3. Poročilo načelstva in nadzorstva. 4. Odobrenje računskega zaključka za leto 1937. 5. Volitev načelstva in nadzorstva. 6. Slučajnosti in predlogi.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice Češnjica pri Železnikih, r. z. z. n. z., se vrši 6. marca 1938 ob 9 popoldne v posojilničnih prostorih. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Potrditev računskega zaključka za leto 1937. 3. Volitev načelstva. 4. Volitev nadzorstva. 5. Slučajnosti.

Redni letni občni zbor Pašne zadruge za selško dolino na Češnjici, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 19. marca 1938 ob 9 popoldne v prostorih g. Franca Lotriča na Češnjici. — Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev računskega zaključka za leto 1937. 3. Volitev načelstva. 4. Volitev nadzorstva. 5. Sprememba pravil. 6. Slučajnosti.

18. redni občni zbor Kmetijske nabavne in prodajne zadruge v Izlakah, r. z. z. o. z., se vrši v nedeljo 27. februarja 1938 ob pol 8 zjutraj po prvi sv. maši v dvorani Zadrugnega doma. — Dnevni red: 1. Zapisnik zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva. 3. Poročilo nadzorstva. 4. Sklepanje in odobrenje računskih zaključkov za 1. 1936, za 15. V. 1937 in za 31. XII. 1937. 5. Sklepanje o postopku načelstva z ozirom na rezultat revizije. 6. Volitve načelstva in nadzorstva. 7. Slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice na Ježici, r. z. z. n. z., bo 6. marca 1938 ob 10 popoldne na stanovanju načelnika g. Ahlina Vinkota na Ježici št. 16. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Volitve načelstva in nadzorstva. 3. Slučajnosti.

Redni občni zbor Okrajne posojilnice v Krškem, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 25. marca 1938 ob pol 11 popoldne v zadrugnih prostorih. — Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Odobritev računskega zaključka za leto 1937. 3. Volitev načelstva in nadzorstva. 4. Slučajnosti.

Redni občni zbor Ljudske posojilnice v Kovečju, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 7. marca 1938 ob 2 popoldne v poslovnih prostorih. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka za 1. 1937. 4. Volitev načelstva in nadzorstva. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Kresnicah, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 6. marca 1938 ob 11 v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Potrditev računskega zaključka za 1. 1937. 3. Slučajnosti.

Redni občni zbor Živinorejske selekcijske zadruge na Krki, r. z. z. o. z., se vrši na praznik sv. Jozefa 19. marca 1938 ob pol 8 zjutraj v šoli na Krki. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Čitanje revizijskega poročila. 3. Odobritev računskega zaključka za leto 1937. 4. Poročilo načelstva in nadzorstva. 5. Volitev načelstva. 6. Volitev nadzorstva. 7. Določitev članskih prispevkov za leto 1938. 8. Poročilo mlečnega nadziralca. 9. Slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Leskovcu pri Krškem, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 6. marca 1938 ob pol 8 zjutraj v hranilnični pisarni. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Odobrenje računskega zaključka za 1. 1937. 4. Volitev načelstva. 5. Volitev nadzorstva. 6. Slučajnosti.

II. redni letni občni zbor Gradbene zadruge »Krekov dom« na Kodeljevem v Ljubljani, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 8. marca 1938 ob 8 zvečer v Salezijanskem mladinskem domu na Kodeljevem. Dnevni red: 1. Otvoritev in pozdrav načelnika. 2. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 3. Poročilo načelnika. 4. Poročilo tajnika. 5. Poročilo blagajnika in odobritev rač. zaključka za leto 1937. 6. Poročilo nadzorstva. 7. Slučajnosti.

Občni zbor Delavskega stavbnega društva v Ljubljani, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 14. marca 1938 ob 7 zvečer v pisarni zadruge, Kongresni trg 2. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva. 2. Poročilo nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka za leto 1937. 4. Volitev načelstva in nadzorstva. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Ljudske posojilnice v Logatcu, r. z. z. n. z., se vrši dne 27. marca 1938 v župnišću v Gor. Logatcu ob 3 popoldne. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Potrditev računskega zaključka za leto 1937. 4. Volitev načelstva in nadzorstva. 5. Slučajnosti.

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI

Člani Zadrुžne zveze dobivajo list brezplačno. Cena listu za nečlane po 25 Din na leto, za pol leta 12:50 Din. — Cena inseratov po dogovoru. — Izhaja 15. dne vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo.

Poživljenje naših posojilnic.

Po težkih šestih letih nelikvidnosti naših posojilnic moremo tudi v »Narodnem Gospodarju« oznaniti veselo vest, da se začinja po naših kmečkih denarnih zadrugah novo življenje. Naši tihi delavci po deželi, tajniki posojilnic, člani načelstev in nadzorstev so pač z veseljem pozdravili novico, da dobe zadruge toliko gotovine na razpolago, da se more v glavnem naše zadrुžništvo smatrati znova za likvidno. Koliko so nekateri podeželski voditelji zadrug v teh letih prestali pred neuvidevnimi in pred v resnici potrebnimi vlagatelji! Koliko dvomov in strahu, kaj bo s štiridesetletnim našim zadrुžnim delom! To trpljenje je končano. Strah, da bi posojilnice ali vlagatelji kaj izgubili, je minil.

Poštna hranilnica se je odločila, da zadrugam posojila proti zastavi terjatev na tekočem računu pri Privilegirani agrarni banki, ki so nastale iz likvidacije kmečkih dolgov, in proti zastavi državnih obveznic iz uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov. Visoki milijoni so bili dani iz tega vira v zadnjih tednih zadrugam na razpolago. Vzela pa je pri Poštni hranilnici tudi dravska banovina posojilo v znesku 65 milijonov din. To vsoto je dala banovina na razpolago Za-

družni zvezi, da teče ta denar naprej v kmečke posojilnice in jih poživi.

Res se bodo morale posojilnice boriti še z mnogimi težkimi posledicami gospodarske in denarne krize, vendar je premagano najtežje vprašanje. Likvidnost je upostavljena. Ne bo mogoče vsega naenkrat izplačati vlagateljem in to tudi ni potreba, zagotovljeno pa je, da bodo postopoma vse zamrzone vloge od-tajane.

Zadrुžništvo je hvaležno g. banu dravske banovine dr. Marku Natlačenu za veliko uvidevnost nujne potrebe ozdravljenja in poživljenja naših zadrug in za njegovo pogumno dejanje, ki bo brez dvoma rodilo stoteren sad. Hvaležno je tudi generalnemu ravnatelju Poštne hranilnice dr. Miloradu Nedeljkoviću, ki je pokazal toliko razumevanje za potrebe kmečkega zadrुžništva in šel zadrugam na roko. Ne bo se pa tudi pozabilo, koliko navora in truda sta za to veliko delo zastavila sedanja slovenska ministra dr. Anton Korošec in dr. Miha Krek.

Vsi zadrugarji se hočemo z vztrajnim delom za slovenski narod in njegovo gospodarsko povzdigo pokazati hvaležne.

G. ban je v svojem poročilu v ban-

skem svetu dne 14. t. m. podal poročilo o posojilu, ki ga je najela dravska banovina. To poročilo v naslednjem dobesedno prinašamo, ker najboljše oriše, kako je prišlo do posojila in kako je vsa akcija za poživitev naših zadrug od strani banovine izvedena.

Banovo poročilo

Najbolj pereče vprašanje našega kmetijskega gospodarstva je obnoveitev poslovanja kmečkih hranilnic in posojilnic. Kaj smo storili za oživljenje kmečkih posojilnic?

Pri lanskem zasedanju je banski svet izrazil enodušno željo, naj storimo vse, kar je v naši moči, da se vrne likvidnost kmetijskim kreditnim zadrugam. Ta predlog so tedaj gg. banski svetniki podrobno utemeljevali in navedli, kako obupne so razmere po deželi, ko kljub dolgotrajni krizi v kmečkem gospodarstvu vlagatelj ne more ničesar dobiti izplačanega od svojih prihrankov in ko za kmeta sploh ni nobenega kreditnega izvora. Naj vam zato povem, zakaj smo se za to odločili in kaj smo ukrenili glede tega vašega predloga.

Do nelikvidnosti kreditnih zadrug je prišlo že v septembru l. 1951., ko so valovi denarne krize iz inozemstva prišli tudi do nas in tudi pri nas povzročili nezaupanje vlagateljev, da se je povsod pojavil vedno močnejši pritisk vlagateljev na denarne zavode.

Vendar bi se bil ta prvi val nezaupanja polegel, ako ne bi bila v aprilu leta 1952. z uredbo uveljavljena zaščita kmečkih dolžnikov, ki se je potem ponovno podaljševala in spreminjala in vsakokrat nezaupanje le še povečala. Ravno zaščita kmečkih dolžnikov je najbolj vznemirila vlagatelje kmečkih kreditnih

zadrug po deželi. Ker se je zaščitni režim za kmečke dolžnike brez kake končne odločitve podaljševal vse do septembra 1956, je zaradi tega zaupanje vlagateljev toliko padlo, da je bil prenehal vsak dotok hranilnih vlog v posojilnice in da so na drugi strani vlagatelji do skrajnosti izčrpali vsa gotovinska sredstva, ki so jih mogle pribavljati posojilnice — zaradi kmečke zaščite seveda le v skromni meri.

Uredba o likvidaciji kmečkih dolgov je v začetku nezaupanje celo povečala. Izgledalo je namreč, da postanejo kmetijske kreditne zadruge še za nadaljnjo dobo 14 do 20 let nelikvidne. Agrarna banka je imela namreč po uredbi izplačevati terjatve v tekočem računu za predane kmečke dolgove v letnih obrokih tekom 14 let, 5% državne obveznice za likvidacijo kmečkih dolgov pa se imajo amortizirati šele v 20 letih. Z ozirom na ta položaj je kraljevska vlada kmalu po uveljavljenju uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov napravila nov korak za okrepitev in oživljenje gospodarstva. Sklenila je namreč, da pomaga do likvidnosti denarnim zavodom tako, da bodo državne, oziroma privilegirane državne ustanove stavile na razpolago primerna sredstva za likvidnost.

V dravski banovini je bilo zaradi denarne krize in kmečke zaščite ravno kmetijsko kreditno združništvo najbolj prizadeto. Čimbolj je bil kje razvit kreditni sistem, tembolj je trpel na posledicah denarne krize. Tako je razumljivo, da južne pokrajine posledic denarne krize skoro niso občutile, dočim je denarstvo v naši banovini zaradi razvitega kreditnega združništva in organiziranega varčevanja najtežje občutilo vse posledice denarne krize. Napredek kmetij-

skega gospodarstva in blagostanje širokih ljudskih slojev je bilo ozko povezano z usodo kreditnih zadrug.

Zaradi velikega pomena, ki ga ima kreditno združništvo za narodno gospodarstvo banovine, zlasti pa za kmetijsko gospodarstvo, smo smatrali za neobhodno, da tudi bnaovina s svojo kreditno močjo pomaga kreditnim zadrugam do likvidnosti, to tem bolj, ker nam je Zadrugna zveza kot predstavnica 555 kreditnih zadrug ponovno predočevala težki položaj kreditnih zadrug in nujno prosila za našo pomoč.

Ko je leta 1911. nastopilo pomanjkanje denarja, tedaj je deželni zbor kranjski 18. februarja sklenil pooblastilo deželnemu odboru, da more deželni odbor prevzeti jamstvo za hranilne vloge, naložene v kreditnih zadrugah Zadrugne zveze in to zaradi tega, ker je videl deželni zbor v zadrugah najvažnejši faktor narodnega gospodarstva v deželi in spoznal kot nujno dolžnost dežele, postaviti vso moč za prosep zadrugne organizacije na tedanjem Kranjskem. Pomen združništva v današnji dravski banovini je za narodno gospodarstvo banovine še večji, kot je bil v bivši Kranjski. Zato bi bilo umestno, če bi bila banovina takoj v začetku krize podvzela korake, da se z garancijo banovine za hranilne vloge posojilnic ali s primernim banovinskim posojilom ohrani zaupanje v kreditne zadruge. S tem bi se bila ohranila likvidnost kreditnih zadrug in vzdržalo njihovo poslovanje brez prekinitve in brez okrnitve. Takrat bi bilo to izvedljivo s primerno majhnimi sredstvi. Posojilnice ne bi bile utrpele tako velike škode, ki jim je v teku šestletne krize nastala zaradi vedno bolj omajanega zaupanja in za-

radi nelikvidnosti. S tem ne bi bilo trpelo škode tudi kmetijsko gospodarstvo v banovini, ki je skozi šest let pogrešalo vse kreditne vire, ki so jih prej nudile posojilnice.

Po šestih letih krize, ko je zaupanje v posojilnice docela padlo, je bilo treba seveda mnogo večjih sredstev za likvidnost posojilnic, tako s strani Poštne hranilnice, ki daje likviditetne kredite na podlagi Agrarni banki predanega kmečkega portfelja, kakor tudi s strani naše banovine, ki je pomagala do likvidnosti Zadrugni zvezi in njenim kreditnim zadrugam s 5% obligacijskim posojilom v nominalnem znesku 65 milijonov dinarjev, ki se ima amortizirati v 20 letih. Te žrtve pa so bile potrebne, da se vsaj po šestletni nelikvidnosti kreditne zadruga vrnejo zopet v likvidnost. Banovina pa je prejela za to svojo dajatev protivrednost v tem, da ji je Zadrugna zveza odstopila svojo terjatev iz specialne rezerve Zadrugne gospodarske banke v znesku 50 milijonov in se obenem obvezala, da bo do leta 1957. odvajala banovini svoj čisti dobiček nad letnih 25.000.— din.

Naj tu takoj odgovorim na vprašanje, zakaj so ravno Zadrugna zveza in njene kreditne zadruge bile potrebne, da poleg likviditetnih kreditov poštne hranilnice dobe še posebno pomoč za likvidnost s strani banovine. Zadrugna zveza je s smotrenim delom v letih pred denarno krizo izvedla zadrugno disciplino glede nalaganja odvišnega denarja članic do viška in so tako kreditne zadruge imele ob začetku denarne krize pri njej nad 200 milijonov dinarjev naložb. Zadrugna zveza je s tem denarjem prvenstveno kreditirala kreditne in druge zadruge, pri katerih pa ni bilo to-

liko potrebe po kreditih, da bi se vse vsote izčrpale. Zaradi preobilice denarja je morala Zadružna zveza držati velike vsote v bančnih naložbah. Zaradi tega je denarna kriza ravno Zadružno zvezo najbolj zadela. Na drugi strani pa so bile močno prizadete tudi vse številne kreditne zadruge, ki so imele znatne naložbe pri Zadružni zvezi. Zaradi tega dejstva je bilo za vzpostavitev likvidnosti velikega števila kmečkih kreditnih zadrug, včlanjenih pri Zadružni zvezi, potrebna še posebna pomoč banovine, da se z banovinskim posojilom pomaga do likvidnosti Zadružni zvezi in potom Zveze nad 500 njenim članicam, podeželskim posojilnicam.

Kreditne zadruge s svojo Zvezo so imele znatne rezerve in bi po načelu združne samopomoči mogle same ozdraviti rane, ki jim jih je zadala težka in dolgotrajna denarna kriza. Toda vse te rezerve in poleg rezerv še polovico deležne glavnice so morale po določenih uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov žrtvovati za 25% znižanje kmečkih dolgov. Tako jim za zdravljenje lastnih ran ni ostalo nobenih sredstev. Če so kreditne zadruge svoje rezerve morale porabiti za znižanje kmečkih dolgov, ker je bil to postulat državne gospodarske politike v razmerju do kmetijstva, je tembolj razumljivo, da je morala tudi banovina priskočiti na pomoč posojilnicam in njihovi Zvezi, ker jih narodno gospodarstvo naše banovine tudi za bodočnost potrebuje. Ko bodo kreditne zadruge oživljene in likvidne, bodo namreč zopet začele sistematično propagando za varčevanje in z organizacijo ljudskih prihrankov. Na ta način bodo zopet prišle v položaj, da te prihranke stavijo na razpolago v obliki cenениh

kreditov gospodarstvu banovine. To bo prineslo ožvljenje in napredek predvsem v kmetijskem gospodarstvu, kateremu so prvenstveno namenjeni krediti podeželskih posojilnic. S tem pa bodo oživljene tudi vse druge gospodarske panoge. Obligacijsko posojilo, s katerim smo podprli kreditno združništvo, ne bo le temelj za napredek našega kmeta in za blagostanje našega ljudstva, ampak bodo tudi banovinske finance same imele večje dohodke iz prospevajočega narodnega gospodarstva v banovini.

V primeri s tem pomembnim in potrebnim dejanjem je postavka za združništvo, ki jo vsebuje bodoči banovinski proračun, pač majhne važnosti. Z ozirom na dajatve za likvidnost kmetijskega kreditnega združništva, ki bo koristno spet lahko oplojalo vse kmetijsko gospodarstvo, so se postavke za pomoč poedinim zadrugam mogle nekoliko znižati, ne da bi pri tem združništvo na splošno trpelo škodo. Kajti moč združništva je v urejenem denarnem poslovanju. Brez dobrega, normalno poslujočega kreditnega združništva sploh združništva ni.

Poleg skrbi za likvidnost podeželskih kreditnih zadrug bo banska uprava žrtvovala znatne zneske za izobrazbo in vzgojo bodočih združnih delavcev, ki se šolajo v združni šoli v Ljubljani. Brez sposobnih, izobraženih vodstev in vodilnih osebnosti zadruge ne morejo vršiti blagodejne naloge, ki jo od njih terja sedanji čas. Zato je treba priprave v šoli. Treba je pa tudi drugih nesebičnih, požrtvovalnih in poštenih združnih delavcev na deželi. Da se ljudem, ki so s svojim delom na združnem polju že dejansko pokazali te neobhodno potrebne lastnosti, omogoči njihovo iz

ljubezni do skupnih potreb in koristi porojeno delo, bo banska uprava z razpoložljivimi sredstvi skrbela za njihovo strokovno usposobljenost na tečajih in predavanjih.

Kmečki stan pa se mora zavedati resnice, da vsi ukrepi oblasti in vse delo zadružnih delavcev ne bo obrodilo pravega uspeha, če kmečki stan sam ne bo tvorno sodeloval pri obnovi gospodarstva. Le vzajemno delo banovine po eni in kmečkega ljudstva po drugi strani jamči za uspeh. Zato bo banovina podpirala v okviru proračunske možnosti

tudi delo kmečkih organizacij, ki so zveste načelu vzajemnega sodelovanja vseh stanov trudijo za ustvaritev toliko potrebne kmečke stanovske skupnosti in zdravega ponosa, iz katerega se razvija smisel in veselje do kmečkega dela in zaupanje v lastno moč kmečkega stanu.

Po teh vidikih bo banovina skrbela za zadružništvo, ki mora postati prvi činitelj v našem narodnem gospodarstvu, in za ostale kmetijske organizacije, ki naj od svoje strani pripravljajo tla, da do tega cilja čimprej dospemo.

Nekaj navodil posojilnicam.

Po žilah kreditnega zadružništva se po več kot šestletnem bolehanju, po težki bolezni nelikvidnosti zopet pretaka kri — gotovina. Da bo gotovina, ki jo dobivajo posojilnice kot likviditetne kredite od Poštne hranilnice in kot izplačila starih naložb od Zadružne zveze, privedla posojilnice res do polne in dokončne likvidnosti in da bo obenem ta gotovina res podlaga in začetek novega poslovanja, morajo posojilnice uvaževati sledeče.

1. Prva naloga posojilnic je, da si zopet pridobijo zaupanje vlagateljev. Posojilnice morejo obstojati in morejo uspešno delovati le na zaupanju vlagateljev. Če zaupanja vlagateljev nimajo, pomeni to zanje hiranje, umiranje. Tekom šestletne nelikvidnosti je bilo pa zaupanje vlagateljev omajano, izpodkopano, marsikje je popolnoma padlo. Zaradi pomanjkanja zaupanja niso vlagatelji svojih prihrankov nosili več v posojilnice. Ime-

li smo v tem oziru sedem suhih let. V mnogih posojilnicah — lahko bi rekli v večini posojilnic — že leta in leta ni bilo nobene nove hranilne vloge. Denar varčevalcev je šel v državne zavode ali je ostajal doma — brezploden in v nevarnosti. Za posojilnice nastaja iz nezaupanja varčevalcev velika škoda. Tako ne more in ne sme iti naprej. — Sedaj imajo posojilnice zopet gotovino, zopet so likvidne. To gotovino je treba pametno in previdno uporabljati — poglobitno za to svrhu, da si pridobijo zopet zaupanje.

Seveda tu ni mogoče dati neko šablonsko navodilo, za vse enako. Položaj posojilnic je zelo različen. Nekatero so pod zaščito, druge niso. Nekatero imajo razpoložljive gotovine v razmerju z vsoto hranilnih vlog zelo veliko, celo do 50%, druge manj. Nekatero imajo še nezaščitena posojila, iz katerih jim dotekajo precejšnji prihodi iz obresti in iz odplačil, druge takih posojil nimajo.

Eno pa velja gotovo za vse posojilnice, da je namreč treba vlagateljem praktično pokazati in dokazati, da so posojilnice zares likvidne. Gotovo najbolj praktičen dokaz je izplačilo vloge, če jo vlagatelj potrebuje. Torej bo treba vlagateljem nekaj časa kar izplačevati od njihovih vlog ves oni del, ki po razpoložljivi gotovini in načrtu odpada na njihovo vlogo. Pomisliti je treba, da so se nekateri vlagatelji v teku teh šest let zadolžili, da so mogli izvršiti nujna plačila, da so nekateri vlagatelji zidali, popravljali, nabavljali in so zato dolžni obrtnikom, trgovcem, zasebnikom. Treba je pomisliti, da so vlagatelji celo odlašali nujna popravila, nujne nabave, nujna izplačila v teh letih, ko so bile vloge zamrznjene, in to iz obzirnosti do posojilnic. Vsem takim vlagateljem je treba sedaj postreči, pomagati, poplačati njihovo obzirnost z izplačilom vsega, kar jim sorazmerno pripada v gotovini. Pomisliti je treba to, da smo se v času zaščite in nelikvidnosti nekako razvadili in prišli do mnenja, da posojilnica odloča, ali sme vlagatelj kaj dobiti in koliko. To pa je nenormalno. Normalno je, da vlagatelj sam določi, koliko bo dvignil. Vlagatelj v normalnih razmerah čisto svobodno razpolaga s svojim denarjem in odloča, ali bo denar naložil v posojilnico ali ne, ali ga bo dvignil ali pa pustil naprej v posojilnici. Stremiti moramo za tem, **da na podlagi razpoložljivih likvidnih sredstev pride-mo do normalnih razmer.**

Dalje bo treba nekaj časa držati večje vsote v blagajni, da vlagatelji lahko na zahtevo denar dobijo in da ga tudi v blagajni posojilnice vidijo. Zaupanje smo izgubili. Brez žrtev ga ne bomo pridobili. Žrtve bodo ravno v tem, da dr-

žimo večjo gotovino v blagajni. Žrtev mora biti tudi v tem, da neomejeno damo vlagateljem, kolikor jim sorazmerno pripada. Nič nas ne sme motiti misel, kako se krčijo naložbe, kako pada obseg hranilnih vlog posojilnice. Moramo postati sedaj majhni, da bomo mogli pozneje postati zopet veliki.

2. Zaradi večjih vsot gotovine v blagajni je treba misliti na zavarovanje gotovine v blagajni in blagajne same, ako to še ni urejeno. Zavarovanje gotovine izvršite do one največje višine, katero mislite držati v blagajni. Likvidnost bo postala splošno znana. Zvedeli so zanjo ne le vlagatelji, ki so vložili denar v posojilnico in ga imajo dobiti, zvedeli so zanjo tudi taki, ki niso nič vložili, pa bi vendar radi veliko dobili, če ne drugače, pa s svedrom in vetrihi. Treba torej urediti zavarovanje in postopati tudi previdno pri zapiranju blagajne in pri hranjenju ključev.

3. Dovoljevanje posojil zaima mnoge posojilnice. Škoda se jim zdi, da bi ta denar razdale kar vlagateljem in bi se jim njihove vloge razlezele. Bojijo se, da bi se stanje hranilnih vlog preveč ne znižalo. Tudi to jim je na umu, da bi bilo dobro pri novih posojilih nekaj zaslužiti; saj bi zaslužek dobro došel posebno zdaj, ko so vse rezerve porabljene za znižanje kmečkih dolgov. Zato glede novih posojil kratko to-le:

a) **Posojilnice pod zaščito morajo paziti na izvrševanje določil uredbe o zaščiti denarnih zavodov**, med temi zlasti na določilo čl. 20. uredbe o razporedu. Vso gotovino, ki jo dobijo iz starih terjatev, imajo po določilih tega člena sta-

viti na razpolago izključno le vlagatelj. Med gotovino iz starih terjatev pa spada to, kar dobijo posojilnice od svojih starih naložb pri Zvezi in kar dobijo na podlagi terjatev pri PAB in 5% obveznic od Poštne hranilnice. Torej iz teh sredstev ne smejo dovoljevati novih posojil, ker ta sredstva prvenstveno pripadajo vlagatelj. Nova posojila morejo dovoljevati posojilnice pod zaščito izključno le iz novih vlog, bodisi da so vložene kot nov denar, bodisi da vlagatelj del stare vloge, ki bi ga lahko dvignil, naloži na nov račun.

b) **Posojilnice, ki niso pod zaščito, morejo sicer dajati nova posojila tudi iz denarja, ki ga dobijo od Zadružne zveze ali od Poštne hranilnice. Drugo vprašanje pa je, ali je to pametno.** Večina posojilnic, ki niso šle pod zaščito, vendarle ni poslovala normalno, ampak so omejevale izplačila vlagatelj. Zato sicer ne po besedilu uredbe, ker uredba zanje ne velja, pač pa zaradi poštenosti in pravičnosti nasproti vlagatelj tudi zanje velja zahteva, da prvenstveno držijo sedaj razpoložljivo gotovino na razpolaganje vlagatelj, da torej tudi one še ne začno z dovoljevanjem novih posojil.

c) **Za vse posojilnice brez izjeme velja zahteva, da si morajo najprej pridobiti zaupanje vlagatelj.** Pri akciji za likvidnost posojilnic smo imeli pred očmi predvsem ta namen. Zato naj uporabljajo vse posojilnice brez izjeme gotovino, ki jo dobijo od Zadružne zveze, in gotovino, ki jo dobijo kot kredit od Poštne hranilnice, izključno le tako, da si pridobijo zaupanje. Posojila bodo že prišla na vrsto šele tedaj, ko bo rešena prva in osnovna naloga, ko bo vrnjeno zaupanje vlagatelj. Ko si bomo pri-

dobili zopet zaupanje vlagatelj, bodo vlagatelj zopet prinašali nove vloge, novo gotovino. Iz novih vlog boste pa lahko dajali nova posojila.

č) **Glede novih posojil bo pa treba postopati previdno.** Predvsem je treba upoštevati, da ima PAB po čl. 20. uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov pravico, postavljati na osnovi dobljenih listin hipoteko v celotni višini dolga, ki ga je predala posojilnica, na vse nepremičnine vseh zavezanih oseb. Danes torej ne morete nič vedeti, na katera posestva bo prišla v teku tega leta hipoteka Agrarne banke, na katera pa ne. Tudi če bi posojilnica dala posojila na vknjižbo ali proti zaznambi vrstnega reda, pride hipoteka Agrarne banke pred njeno vknjižbo. Drugič so kljub znižanju kmečkih dolgov mnogi kmečki posestniki vendarle precej obremenjeni po predaji vseh dolgov na PAB, bodisi kot dolžniki, bodisi kot poroki in plačniki. Letni obroki skupno s 4 ½ % obrestmi bodo torej pomenili znatno obremenitev, tako da posestniki ne bi zmogli odplačevati še kake druge obresti in glavnice. Zato bo veljalo načelo, da se dovoljuje nova posojila iz novih vlog le v manjših zneskih in le na krajši rok. Iz napak se učimo. Ravno glede posojil smo v preteklosti delali precejšnje napake v tem, da smo dovoljevali previsoka posojila in na predolg rok in da nismo strogo gledali na to, ali prošnik potrebuje in uporabi posojilo res le za gospodarske namene. Teh napak v bodoče ne bomo smeli delati.

Po uspeli akciji za likvidnost mora biti naš prvi namen, da si zopet pridobimo zaupanje vlagatelj. Z zaupanjem vlagatelj šele se bodo v posojilnicah začeli zbirati vsi prihranki slo-

venskih družin, ki so v času krize prenehali teči v posojilnice in ostali doma ali pa so šli v mestne zavode. To prehodno dobo porabimo za to, da bodo tudi vsi varčevalci v Sloveniji prišli do prepri-

čanja, da spadajo kmečki prihranki v domačo kmečko posojilnico in da je naše ljudstvo dovolj pošteno in dovolj sposobno, da samo upravlja prihranke v svojih posojilnicah.

K. Kristofič:

Bilanciranje pri kreditnih zadrugah za leto 1937.

Novi poslovni dogodki v letu 1937. bodo marsikaterega posojilničarja spravili iz ravnotežja in povzročali težke preglavice celo knjigovodjam, ki so bili doslej spretni v bilanciranju. V pojasnilo dajemo zato kreditnim zadrugam pri sestavljanju računskega zaključka za l. 1937. naslednja navodila:

Privilegirana agrarna banka je prevzela vsa cedirana ji »zaščitena« posojila in kredite — četudi so ji bili predani v letu 1937. — z valuto 25. septembra 1936. Zato smo v bilanci z dne 31. decembra 1936 poleg določene naložbe izkazali pod aktivi tudi 3% obresti za 95 dni. — Z ozirom na to, da imamo pri PAB svojo naložbo v tekočem računu, pri katerem kapitaliziramo narasle obresti s sklepom vsake računске dobe, moramo za poračun obresti v letu 1937. vzeti za podlago skupno vsoto (glavnico in obresti) iz prejšnje bilance. Od tega zneska odštejemo eventualne predjume in druge od PAB prejete zneske leta 1937. ter izračunamo 3% obresti za celo leto 1937. Glavnico z obrestmi vred vstavimo v bilanco pod aktiva, narasle odnosno kapitalizirane obresti pa še posebej v dobiček. Samoumevno pri tem je, da vodimo za PAB kontokorentni račun.

Dolg države smo izkazali v računskem zaključku za leto 1936. v brez-

obrestnem saldu. V bilanci z dne 31. decembra 1937 bi morali tej terjatvi — kakor zgoraj — pripisati istotako 3% obresti. Ker pa so glede tega računa nastopile v tekočem letu razne spremembe, teh obresti ne smemo izvesti v zgoraj omenjenem pravcu. — Večina kreditnih zadrug je v letu 1937. namreč prejela na ta račun del povračila v obliki 3% obveznic, katere smatramo kot del našega aktivnega imetja in jih bomo izkazali tudi v bilanci. Prejem teh obveznic smo pravilno vpisali v dnevnik in sicer pod prejemke kot vrnjeno terjatev nasproti državi, pod izdatke v račun efektov. S tem vpisom je bila sicer znižana terjatev nasproti državi, toda zadruga je dobila drugo aktivno postavko (vrednostne listine!) v isti višini, to je aktiva so bila razdeljena. Namesto ene smo razdelili aktivno imetje v dve postavki.

Efeki se v tem primeru obrestujejo tudi po 3%. Z ozirom na to, da zapade prvi kupon 3% obveznic v plačilo šele dne 1. marca 1938, moremo v letošnji bilanci izkazati kot terjatev na obrestih odnosno pod naslovom »Nedetaširani kuponi« le za 10 mesecev in ne za celo leto 1937. Zguba na obrestih za 2 meseca bo krita v smislu noveliziranega pravilnika o likvidaciji kmetjskih dolgov z dne 4. junija 1937 (Službeni list z dne 25. ju-

Sprejemki

Denarni promet leta 1937.

Izdatki

	din	p		din	p
PA B (predujem)	7.000	—	PA B vrnjena plačila zaščitenih	1.050	75
Vrnjeni dolg države	26.000	—	Efekti	26.000	—

Zguba

Račun zgube in dobička.

Dobiček

	din	p		din	p
			Kapitalizovane obresti naložbe pri PA B	3.762	50
			1% povišek drž. dolga	521	48
			Izravnava drž. dolga	29	77
			Prehod. obr. drž. dolga	667	50
			Nedetaširani kuponi	650	—

Aktiva

Bilanca z dne 31. decembra 1937.

Pasiva

	din	p		din	p
Prehod. naložba pri PA B s kapitalom %	129.261	—			
Prehod. dolg države	26.700	—			
3% obresti istega	667	50			
Efekti	26.000	—			
Nedetaširani kuponi	650	—			

....., dne 31. decembra 1937.

Knjigovodjam naših zadrug priporočamo, da temeljito prouče spredaj navedena pojasnila in na podlagi primera sami ugotove, kako so nastale nove postavke v računskem zaključku za l. 1937. Tistim, ki niso povsem izvežbani v samostojnem računanju kontokorentnih obresti, priporočamo, da si nabavijo prvi zvezek zadrugne knjižnice »Hranilnice in posojilnice«. V brošuri, ki jo

je založila Zadrugna zveza in stane zvezek 7 din, sem podal osnovne pojme o knjigovodstvu, navodila o praktičnem računanju obresti in tudi jasne podatke o kontokorentu. — Priporočamo pa tudi vsem našim kreditnim zadrugam, da pošljejo računski zaključek za leto 1937. Zadrugni zvezi, na katero naj se obračajo za pojasnila v vseh nejasnih jim zadevah.

Zadružna šola.

V ponedeljek 24. januarja 1958 se je vršila na Državni dvorazredni trgovski šoli v Ljubljani prisrčna interna šolska slovesnost, ko je bil otvorjen na novo ustanovljeni drugi letnik zadružne šole. V lepo okrašeni učilnici, kjer je na lično drapirani čelni strani visela slika dr. J. Ev. Kreka, so se zbrali: ban g. dr. Natlaččen, zastopnik Zadružne zveze direktor g. Bog. Remec, zastopniki Zveze slovenskih zadrug, zastopnik Kmetijske zbornice g. dr. Jože Lavrič, glavni tajnik, člani profesorskega zobra ter vsi učenci I. in II. letnika Zadružne šole.

Šolsko slovesnost je začel ravnatelj Zadružne šole g. Josip G o g a l a z govorom, v katerem je podal zgodovino zadružne šole, ki je bila na predlog dr. Janeza Evangelista Kreka v deželnem zboru ustanovljena pred 50 leti. Še istega leta je tedanji ravnatelj trgovske šole g. Bogumil Remec, ki je bil prvi ravnatelj Zadružne šole, izdelal organizacijski statut in učni načrt za Zadružno šolo, ki sta ostala v veljavi ves čas od začetka Zadr. šole do danes. V jeseni meseca novembra 1908 so se prvič odprla vrata Zadružne šole, ki je nemoteno in uspešno delovala do svetovne vojne, ko so morali kmečki fantje v strelske jarke namesto v šolo. Delo Zadružne šole je počivalo polnih šest let, dokler ni zopet zavladal mir in so se zopet začeli pripravljati učenci za vstop v Zadružno šolo. Število oddelkov na trgovski šoli se je medtem povečalo in zato so bile vse učilnice zasedene. Pouk v Zadružni šoli je bilo treba preložiti na popoldanski čas. Ker je bilo ob popoldanskem času mogoče absolvirati le 50 te-

denskih ur, je bilo treba skrčiti učni načrt na 50 ur obveznega tedenskega pouka. Pouk je bil tako okrnjen za 10 tedenskih ur. Ta skrčitev ni toliko škodila učni snovi, kakor ponavljanju. Vsak predavatelj je hitel, da je dokončal svojo snov, zmanjkalo pa je časa za poglobljanje snovi, za izpraševanje. Silno obširna učna snov je hitela bežno mimo učencev, ki so veliko delali, to je treba pohvalno omeniti, za trdno pa si le niso mogli prisvojiti znanja, ker je primanjkovalo časa za ponavljanje. Leto za letom je potekalo in vsako leto so predavatelji omenjali pri zaključnih konferencah, da so snov sicer predelali, da pa je primanjkovalo časa za poglobljanje snovi z izpraševanjem. Šolsko poročilo je večkrat omenjalo to pomanjkljivost, toda ostalo je pri starem, dokler Zadružna šola ni dobila po 50 letih svojega novega zaščitnika bana g. dr. Natlačena, ki je vedno kazal veliko zanimanje za Zadružno šolo in je takoj stopil na čelo akciji za razširitev te šole, ko je spoznal omenjeni nedostatek, da je namreč učna snov preobširna za en zimski tečaj. Zavezal se je za izvedbo predloga, da je treba razširiti Zadružno šolo na dva letnika. Gospod ban je takoj pričel z intenzivnim delom in je izposloval povišanje državne podpore ter s tem položil temeljni kamen razširitvi Zadružne šole. Ko je bilo rešeno denarno vprašanje, je naročil, naj se takoj pripravi vse potrebno, da se bo že v letu 1957/58 otvoril drugi letnik. Pripravljalna dela so pod njegovim vodstvom hitro napredovala in učilnica je mogla odpreti svoja vrata za učence II. letnika Zadružne šole.

Gospodu banu, ki je žrtvoval svoj dragoceni čas, da je prišel med nas, da otvori novi drugi letnik, se v imenu Zadrुžne šole najvdaneje zahvaljujem za njegovo veliko naklonjenost in pomoč tej šoli in ga prosim, naj z enako ljubeznijo zasleduje tudi vnaprej delovane te kulturne ustanove, ki bo od zdaj dalje še bolj skrbela, da bodo njeni absolventi še bolj usposobljeni za sodelovanje pri povzdigi našega zadrुžništva in s tem pri pospeševanju gospodarstva naše vasi.

Obenem se zahvaljujem Zadrुžni zvezi in Zvezi slovenskih zadrug za njuno moralno in materialno podporo Zadrुžni šoli in prosim njihove zastopnike gg.: ravnatelja Bogumila Remca, nadzornika Hinka Šumra, narodnega poslanca St. Lenarčiča in ravnatelja Frana Trčka, naj poročajo svojim ustanovam o današnjem slavlju in jim predlože prošnjo Zadrुžne šole, naj obe zvezi tudi vnaprej ohranita svojo naklonjenost Zadrुžni šoli. Ko nazadnje in nič manj iskreno pozdravljam zastopnika Kmetijske zbornice glavnega tajnika g. dr. Joža Lavriča, prosim g. bana, da izvoli otvoriti drugi letnik Zadrुžne šole.

Za njim je spregovoril g. ban, ki je izvajal:

Iz poročila ravnatelja g. Gogale smo slišali, da bo Zadrुžna šola slavila letos 30letnico svojega plodonosnega delovanja. Mnogo zadrुžnih delavcev je izšlo iz te šole, saj izkazuje šolska kronika, da je doslej obiskovalo Zadrुžno šolo v Ljubljani 734 učencev, od katerih jih je 674 dovršilo šolo s povoljnim uspehom. Mnogo je med njimi takih, ki so danes v zadrुžništvu na vodilnih mestih

po vsej naši slovenski domovini, mnogo pa jih deluje pri raznih zadrugah med bratskim hrvaškim narodom.

Pokojni veliki slovenski zadrugar dr. Janez Ev. Krek je svoj predlog za ustanovitev Zadrुžne šole utemeljeval z živo potrebo altruizma. V zadrुžništvu so potrebni taki ljudje, ki znajo zapostaviti svoje lastne koristi, ki so nesebični in požrtvovalni za druge. Ko je dr. Krek predlagal ustanovitev Zadrुžne šole, je gotovo imel v mislih, da ta šola nima samo namena, da vzgaja svoje učence strokovno, temveč da je nič manjša, če ne še bolj važna njena naloga, da vzgaja učence moralno, da jih krepí v nesebičnosti in požrtvovalnosti, da jih utrjuje v ljubezni do bližnjega, do svojega naroda, do države.

Zahvaljujem se vsem, ki so to šolo vodili, in jih prosim naj tudi v bodoče posvečajo svoje moči temu cilju, in s to željo razglašam drugi letnik Zadrुžne šole za otvorjen.

Za g. banom so govorili še predsednik nadzornega odbora Zveze slovenskih zadrug g. Hinko Šumer, dalje zastopnik Zadrुžne zveze ravnatelj g. Bogumil Remec in zastopnik Kmetijske zbornice dr. Joža Lavrič. S tem je bila zaključena lepa šolska slovesnost, ki pomeni važen mejnik v zgodovini Zadrुžne šole v Ljubljani.

Manufakturo vseh vrst po ugodnih cenah tudi proti plačilu s hranilnimi knjižicami članic »Zadrुžne zveze« nudi Oblačilnica za Slovenijo v hiši Gospodarske zveze.

Zarubljivi prejemki.

Novi zakon o izvršbi in zavarovanju, ki je stopil s 1. januarjem leta 1938. v veljavo, je prinesel znatne spremembe glede izvršbe na denarne terjatve. Te spremembe bodo z veseljem pozdravili dolžniki, kajti najnižji znesek, ki je nezarubljev pri uradnikih in zasebnih nameščencih, je znatno višji kakor doslej, ko so veljale omejitve, določene še v prvih povojnih letih. Določbe so tele:

1. Državnim civilnim in vojaškim uslužbencem, bodisi da so aktivni ali upokojeni, je moči zarubiti tretjino plače in ostalih prejemkov ali pokojnine, vendar jim mora ostati na leto 6.000 din. Ta določba velja tudi za njih rodbine, ki uživajo rodbinske pokojnine, in za nameščence, ki so v drugi javni službi (na primer v občinski, samoupravni ali versko samoupravni), ter za duhovništvo vseh pripoznanih ver. Pri ugotavljanju tretjine se pri posvetnih in samostanskih duhovnikih poleg stalne plače upoštevajo še dohodki nadarbin in srednji letni znesek pristojbin, ki se jim neposredno dajejo za opravljanje obrednih dejanj.

Pri vseh omenjenih osebah se pri ugotavljanju plače ali pokojnine ne prišteje tisto, kar prejmejo v denarju ali v naravi za poravnanje stroškov, povzročenih z njih javno službo. — Pogrebna se lahko zarubi samo za plačilo pogrebnih stroškov. Podpora ob smrti take osebe je nezarubljiva.

2. Kar velja za javne uslužbence, velja tudi za trajno nameščene osebe v zasebni službi. Katero službeno razmerje se smatra za trajno, je v izvršilnem zakonu nasproti dosedanjim določbam

zelo preprosto in razumljivo urejeno: za trajno se smatra tisto službeno razmerje, ki mora po zakonu, pogodbi ali običaju trajati vsaj leto dni, ali pa, če je za prestanek potreben najmanj trimesečni rok. V isti meri so zarubljive osebne pokojnine, rodbinske pokojnine in odpravnine, ki jih dobijo zasebni nameščenci, njih vdove in otroci od zasebnih delodajalcev, ali pa osebne pokojnine, rodbinske pokojnine in vzgojnine, ki jih dajejo zavodi ali družbe svojim članom ali njih rodbinam.

3. Pri vseh ostalih nameščencih (ki torej niso v državni, javni ali duhovniški službi, niti niso trajni zasebni nameščenci) in pri delavcih, se sme zarubiti tretjina zaslužka ali dnevne mezde, vendar jim mora ostati dvajset dinarjev na dan.

Pri ugotavljanju tistega dela prejemkov, ki se ne sme zarubiti, se mora vračunati tudi vse tisto, kar dobiva nameščeneec kot kakšno drugo (ne denarno) imovinsko korist (na primer službeno stanovanje, deputati in podobno). Pri tem je vseeno, ali se določajo prejemki (zaslužek) po času ali po akordu. Odbijeta se pa vrednost uporabljenega materiala in znesek plačanih stroškov. Prejemki v naravi (na primer službeno stanovanje) se računajo po običajnih cenah v kraju prejemanja.

Ker mora tej tretji skupini ostati na dan 20 dinarjev, bodo brezuspešne rubežni proti vsem, ki ne zaslužijo skupno 600 dinarjev na mesec. — Med take je treba šteti večino tovarniškega delavstva, kmečke in mestne dninarje, hlapce, dekile in služkinje.

4. V zaščito izterjavanja preživnin ima izvršilni zakon glede zarubljenih zneskov znatno drugačne določbe, in sicer v korist tistim, ki jim preživnina gre po zakonu. Pravica, zahtevati preživnino na temelju zakona, pripada otrokom proti staršem, siromašnim staršem proti otrokom, nezakonskim otrokom proti roditeljem, nezakonski materi proti nezakonskemu očetu za vzdrževanje za čas prvih šest tednov po porodu, zakonski ženi proti možu, kakor tudi brez krivde ločeni, nujnemu dediču, ki je po zakonu od nujnega deleža izključen, pa ima pravico zahtevati preživnino; dalje pripada ta pravica preživelemu zakoncu.

Naši preužitkarji ne spadajo v to posebej zaščiteno skupino. Njim namreč preživnina ne pripada po zakonu, marveč po dogovoru, ki so ga sklenili s prevzemniki.

Če se torej rubijo dohodki zaradi plačila preživnin na temelju zakona, se

sme zarubiti še polovica tistih dohodkov, glede katerih je bilo zgoraj rečeno, da se ne smejo zarubiti. Skupinam pod 1. (javnim uslužbencem) in 2. (trajno nameščenim zasebnim uslužbencem) se sme torej zarubiti le ena tretjina prejemkov (skupaj dve tretjini), vendar jim mora ostati 3.000 din na leto. Skupini pod 3. (ne trajno nameščenim zasebnim uslužbencem in mezdnim delavcem) se sme prav tako zarubiti še ena tretjina prejemkov, ostati jim pa mora 10 dinarjev na dan.

5. Za dolžnike z nizkimi prejemki pomenijo te nove določbe ogromno zaščito. — Zakon hoče tistim, katerih dohodki ne dosegaajo 600 din na mesec, zagotoviti ta znesek kot eksistenčni minimum za njih življenje neprikrajsan.

Ko upniki predlagajo rubežen dohodkov, morajo navesti tudi okoliščine, ki so odločilne za presojo, koliko dohodkov se dolžniku sme, oziroma ne sme zarubiti.

Odplačevanje kmečkih dolgov pri PAB.

Iz najnovejšega pregleda o kmečkih dolgovih, ki ga je izdala Privilegirana agrarna banka, je razvidno, da je doslej banka prevzela od 4098 denarnih zavodov 651.845 dolžnikov, ki so imeli dolgove za okroglo 2.747 milijonov din. Največ dolžnikov je odpadlo na kreditne zadruge, a največ so dolgovali bankam, namreč 1742 milijonov din.

V okolišu ljubljanske podružnice je izročilo banki 509 denarnih zavodov 47.865 dolžnikov, ki so dolgovali 479,6 milijonov din. Na področju bančne centrale v Beogradu je predalo 2192 denarnih zavodov 518.257 dolžnikov, ki so

dolgovali 1395 milijonov din. V okolišu podružnice v Zagrebu je 885 denarnih zavodov izročilo banki 133.714 dolžnikov, ki so imeli dolgove za 534,1 milijona din, na področju podružnice v Sarajevu pa 514 denarnih zavodov 152.011 dolžnikov s 340,1 milijona din dolgov.

Na posameznega dolžnika je povprečno odpadlo največ pri bančni podružnici v Ljubljani, namreč okoli 10.020 din, medtem ko dolgujejo kmečki dolžniki centrali v Beogradu povprečno le po 4.376 din, pri podružnici v Zagrebu 3.995 din in pri podružnici v Sarajevu samo 2250 din.

Iz gornjih številk bi sledilo, da so kmetje najbolj zadolženi v Sloveniji in da zaradi tega tu najtežje in najslabše odplačujejo predpisane jim letne anuitete. Toda podatki o plačanih anuitetah dokazujejo ravno nasprotno. Najmanj so na račun odplačil dolgov plačali dolžniki pri sarajevski podružnici, kjer so prevzeli dolgovi povprečno najmanjši, največ so pa plačali v Sloveniji, kjer pride na posameznega dolžnika povprečno največ dolga.

Priv. agrarna banka je pričakovala, da ji bodo dolžniki plačali na račun prve anuitete 229,800.000 din (v Belgradu 114,8, v Ljubljani 44,9, v Zagrebu

45,8 in v Sarjevu 26,2 milijona din). Dolžniki so pa dejansko plačali le nekaj več nego polovico te vsote, namreč 58%.

Dolžni kmetje v Sloveniji so plačali na račun prve anuitete okroglo 28 milijonov din, t. j. 62% predpisane anuitete. Približno enako so plačali dolžniki centrali v Beogradu, namreč 70,6 milijona din, t. j. 61%. Slabše je bilo plačevanje na Hrvaškem, ker so ondi kmetje plačali samo 25,5 milijona din ali 58% anuitete. Prav slabo so pa plačevali na področju podružnice v Sarajevu, kajti ondi je bilo plačanih samo 7,5 milijona din, t. j. le 29%.

Pravo, davki in takse.

Taksne olajšave za menice mobilizacijskih kreditov. Ministrski svet je na svoji seji dne 25. novembra 1937 sprejel »uredbo o taksnih olajšavah za menične zadolžitve denarnih ustanov in zadrug po specialnih kreditih pri državnih denarnih ustanovah, pri Narodni banki in pri Priv. agrarni banki«. Uredba je bila objavljena v »Službenih novinah« dne 2. decembra t. l. in je tega dne stopila v veljavo. Glasi se:

Čl. 1. V zvezi s predpisi uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov z dne 26. septembra 1936 za eskont menic pri Narodni banki, drž. denarnih ustanovah in Priv. agrarni banki bilo v svrhu deblokiranja vlog, bilo v svrhu mobilizacije terjatev pri Privilegirani agrarni banki (cesija, boni, 5% obveznice) se morejo denarne ustanove in gospodarske zadruge poslužiti meničnih blanketov, taksiranih s takso 10 din, v kolikor ni manjša normalna zak. taksa.

Čl. 2. Menični blanketi z zmanjšano takso iz čl. 1 te uredbe se morejo porabiti samo v primerih, ko reeskontna ustanova ob priliki sklepa o eskontu izrečno odredi, da gre za vrsto kredita iz čl. 1 te uredbe in da je zato upravičeno izkoriščanje olajšav po tej uredbi.

Čl. 5. Denarne ustanove in zadruge, ki se žele okoristiti z olajšavami iz te uredbe, morajo na meničnem blanketu označiti, da se nanaša obveznost, izpisana na tem blanketu, na specialni kredit iz čl. 1 te uredbe.

Gospodarstvo.

Denarni zavodi v letu 1937. Od 620 bank, kolikor jih je obstajalo na koncu leta 1937., je bilo pod zaščito 322, od 61 hranilnic pa 23, torej skupaj 345 denarnih zavodov brez zadrug. Dovoljen je odlog plačil 275 zavodom, odlog plačil in sanacija 18 zavodom, 52 zavodov je v izvenkonkurzni likvidaciji, 9 zavodov

se je že odreklo zaščite. Nerešene so še prošnje 20 zavodov za zaščito. Pri zaščitening bankah so se v prvi polovici 1957 nelikvidne vloge zmnajšale od 3.201 na 3.105 milij., likvidne in nove vloge pa povečale od 708 na 1.045 milij. din. Vse vloge pri vseh zavodih so se lani v prvi polovici povečale od 8.165 na 8.554 milij. din, od tega zamrznjene vloge od 3.804 na 3.955, likvidne vloge pa od 4.321 na 4.955 milij. din.

Povečanje industrijske produkcije v naši državi. Lani je bilo v nova industrijska podjetja vloženih v naši državi 1.200 milij. din novega kapitala. Število podjetij je naraslo za 307, t. j. za 10,4%. Posebno znoten je napredek tekstilne industrije, kjer je bilo instaliranih lani 40.000 novih vreten v skupni vrednosti 120 milijonov din.

Izvoz čevljev iz naše države. Že lani smo poročali, da so jugoslovanske Batine tvornice dobile naročilo za 100.000 parov čevljev za izvoz, ker češki Bata ne more sam izdelati vseh naročil. V zvezi s tem je tudi obisk g. Jana Bate iz Zlina v Borovem, kjer so jugoslovanske Batine tvornice. Gre za povečanje tvornic, ki naj bi dobavljale čevlje za bližnji vzhod.

Nove delniške družbe v l. 1957. V preteklem letu je bilo v Jugoslaviji ustanovljenih 51 delniških družb z glavnico nad 150 milijonov dinarjev. V letu 1956. je bilo sicer ustanovljenih le 44 delniških družb, toda skupni delniški kapital teh novo ustanovljenih družb je znašal skoraj 155 milijonov dinarjev. Lansko

leto moremo smatrati glede ustanavljanja novih delniških družb kot rekordno, kajti v letu 1950. jih je bilo ustanovljenih več, in sicer 82.

Od novo ustanovljenih delniških družb jih odpade 32 na Belgrad, Zemun in Pančevo, 11 jih je bilo ustanovljenih v Zagrebu, 2 na Sušaku in po ena v Užicu, Debeljači, Novem Sadu, Čačku ter Ljubljani.

Le deloma gre pri tem ustanavljanju delniških družb tudi za ustanovitev novih podjetij, kajti 15 družb je preosnovanih iz osebnih ali ostalih družbenih tvrdk v delniške družbe. Delniška glavnica teh 15 družb znaša 87,6 milijonov dinarjev, katerih seveda zaradi tega ne moremo smatrati kot novega v gospodarstvu investiranega kapitala, ampak je to le protivrednost v družbe vnešenih aporotov.

V šestih novih delniških družbah je, kot izgleda, udeležen tuj kapital. Delniška glavnica teh družb znaša 6,1 milij. dinarjev.

Po višini delniške glavnice so družbe zelo različne, najvišja glavnica je 35 milijonov din, najmanjša pa 100.000 din, 28 družb ima delniški kapital po en milijon dinarjev.

Največ novih družb odpade na trgovsko stroko, in sicer 9 z delniško glavnico 8,5 milij. din. Po višini glavnice sta na prvem mestu papirna industrija s 35 milijoni dinarjev in industrija živil s tremi družbami in skupno delniško glavnico 22,2 milij. dinarjev.

9. redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Markovcih, r. z. z. n. z., bo 19. marca 1938 ob 11 v poslopu drž. ljudske šole. Dnevni red: 1. Citanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka za leto 1937. 4. Volitve. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Gradbene zadruge »Martuljek«, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 23. marca 1938 ob 14 v semenišču. Dnevni red: 1. Branje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Potrdilo rač. zaključka za leto 1937. 4. Branje revizijskega poročila Z. z. 5. Volitve načelstva in nadzorstva. 6. Slučajnosti.

Občni zbor Kmetijskega društva v Mošah, r. z. z. o. z., se vrši dne 6. marca ob pol 8 po jutranji sv. maši v Društvenem domu v Smedniku. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobrenje računskega zaključka. 3. Volitev načelstva. 4. Slučajnosti.

Občni zbor Ljudske posojilnice v Novem mestu, r. z. z. n. z., se bo vršil v ponedeljek, dne 7. marca 1938 ob 13 v uradnih prostorih s sledečim dnevnim redom: 1. Citanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka za l. 1937. 4. Volitev nadzorstva. 5. Slučajnosti.

19. redni občni zbor Kmetijske nabavne in prodajne zadruge v Radovljici, r. z. z. o. z., se bo vršil v nedeljo, dne 6. marca 1938 ob pol 8 v združnih prostorih. Dnevni red: 1. Citanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka za leto 1937. 4. Volitev načelstva in nadzorstva. 5. Slučajnosti.

Redni letni občni zbor Kmetijske zadruge na Rakeku, r. z. z. o. z., se vrši 20. marca 1938 ob 14 v Gasilskem domu na Rakeku. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Citanje revizijskega poročila. 3. Letni računski zaključek: a) odobritev, b) razrešnica, c) uporaba dobička. 4. Dopolnilne volitve upravnega in nadzornega odbora. 5. Sklepanje o predlogih članov in upravnega odbora. 6. Slučajnosti.

Redni občni zbor Kmetijskega društva v Rovtuh, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 27. marca 1938 ob pol 3 popoldne v združnih prostorih. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev računskega zaključka za l. 1937. 3. Volitev načelstva in nadzorstva. 4. Slučajnosti.

Redni letni občni zbor Mlekarske zadruge za Slovenjgradec in okolico, r. z. z. o. z., se bo vršil v nedeljo 27. marca 1938 ob pol 10 popoldne v prostorih Zadrúžnega doma v Slovenjgradu. Dnevni red: 1. Poročilo načelnika. 2. Citanje in odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora. 3. Citanje revizijskega poročila. 4. Poročilo nadzorstva. 5. Poslovno poročilo tajnika. 6. Razmotrivanje glavnih točk novega združnega zakona. 7. Volitev načelstva in nadzorstva. 8. Slučajnosti. — Udeležba je za vse člane obvezna.

Občni zbor Živinorejske selekcijske zadruge v Sodražici, r. z. z. o. z., se vrši v nedeljo, dne

6. marca 1938 ob 3 popoldne v občinski sejni sobi v Sodražici. Dnevni red: 1. Citanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Citanje revizijskega poročila. 3. Poročilo načelnika. 4. Poročilo tajnika in blagajnika. 5. Poročilo nadzorstva. 6. Odobritev računskega zaključka za leto 1937. 7. Dopolnilna volitev načelstva. 8. Volitev nadzorstva. 9. Selekcijsko poročilo in morebitno predavanje. 10. Slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice pri Sv. Jakobu ob Savi, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 27. februarja 1938 ob 5 popoldne v poslovnih prostorih. Dnevni red: 1. Citanje in odobrenje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Potrjenje računskega zaključka za l. 1937. 4. Citanje revizijskega poročila. 5. Volitev načelstva in pregledovalca računov ter njegovega namestnika. 6. Predlogi in nasveti. 7. Slučajnosti.

Občni zbor Mizarske zadruge v št. Vidu nad Ljubljano, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 27. februarja 1938 ob 9 popoldne v združnih prostorih. Dnevni red: 1. Citanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka za poslovno leto 1937. 4. Volitev načelstva in nadzorstva. 5. Slučajnosti.

32. redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v št. Vidu nad Ljubljano, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 27. februarja 1938 ob 7 zjutraj v Ljudskem domu v št. Vidu nad Ljubljano. Dnevni red: 1. Citanje zapisnika zadnjega rednega obč. zbora. 2. Citanje revizijskega poročila. 3. Poročilo načelstva in nadzorstva. 4. Odobritev računskega zaključka za leto 1937. 5. Volitev načelstva in nadzorstva. 6. Slučajnosti.

Občni zbor Kmetijskega društva v št. Vidu nad Ljubljano, r. z. z. o. z., se bo vršil v nedeljo 15. marca 1938 ob 7 v mali dvorani Ljudskega doma v št. Vidu. — Dnevni red: 1. Citanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka za leto 1937. 4. Dopolnilna volitev načelstva. 5. Volitev nadzorstva. 6. Slučajnosti.

Redni letni občni zbor Slovenske produktivne mizarske zadruge v št. Vidu nad Ljubljano, r. z. z. o. z., se vrši dne 28. februarja 1938 ob 18 v združni poslovalnici v Podgori. Dnevni red: 1. Citanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva. 3. Poročilo nadzorstva. 4. Slučajnosti.

Občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v št. Jurju ob Tabornu, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 23. marca 1938 ob 8 v poslovnem prostoru. Dnevni red: 1. Citanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. Poročilo: a) načelstva, b) nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka za poslovno leto od 25. IX. 1936 in 1937. 4. Citanje poročila o reviziji. 5. Dopolnilna volitev: a) načelstva, b) nadzorstva. 6. Slučajnosti.

Občni zbor Strojne zadruge v Školah, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 27. februarja 1938 ob 10 popoldne v sobi točasnega načelnika. — Dnevni red: 1. Odobritev računskega zaključka za leti 1936 in 1937. 2. Sklepanje o likvidaciji zadruge. 3. Slučajnosti.

38. redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Šmartnem pri Litiji, r. z. z. o. z., se vrši dne 27. februarja 1938 ob pol 15 v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. Citanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka za leto 1937. 5. Volitev načelstva in nadzorstva. 6. Slučajnosti.

Redni občni zbor Kmetijske nabavne in prodajne zadruge v Šmartnem na Paki, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 6. marca 1938 ob 8 dopoldne v dvorani tukajšnje hranilnice in posojilnice. — Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev računskega zaključka za leto 1937. 3. Volitev načelstva in nadzorstva. 4. Slučajnosti.

Redni letni občni zbor Produktivne zadruge čevljarjev v Trbovljah, r. z. z. o. z., bo 27. februarja 1938 ob 9 dopoldne v združenem lokalu v Trbovljah. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelnika. 3. Poročilo tajnika. 4. Poročilo blagajnika. 5. Sprememba pravil. 6. Volitev načelstva. 7. Slučajnosti.

Občni zbor Gradbene zadruge »Dom in vrt« v Trbovljah, r. z. z. o. z., se bo vršil v petek, dne 18. marca 1938 ob 6 zvečer v Društvenem domu v Trbovljah. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika lanskega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva. 3. Poročilo nadzorstva. 4. Odobritev računskega zaključka za l. 1937. 5. Dopolnilna volitev načelstva. 6. Volitev nadzorstva. 7. Slučajnosti.

Redni občni zbor Kmetijskega društva v Trbojih, r. z. z. o. z., se vrši dne 25. marca 1938 ob 10 dopoldne v župnišču v Trbojih. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva. 2. Poročilo nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka za leto 1937. 4. Volitev načelstva. 5. Volitev nadzorstva. 6. Slučajnosti.

Občni zbor Gospodarskega društva na Vrhniku, r. z. z. o. z., se vrši dne 6. marca 1938 ob 5 popoldne v Rokodelskem domu. Dnevni red: 1. Poročilo o zadnjem občnem zboru. 2. Poročilo načelstva. 3. Poročilo nadzorstva. 4. Revizijsko poročilo. 5. Potrditev računskega zaključka za leto 1937. 6. Volitev: a) načelstva, b) nadzorstva. 7. Slučajnosti.

XII. redni občni zbor Hranilnice in posojilnice na Ucnu, r. z. z. o. z., se bo vršil v nedeljo, dne 27. februarja 1938 ob 10 dopoldne v župnijski pisarni. Dnevni red: 1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka za leto 1937. 4. Volitev načelstva. 5. Volitev nadzorstva. 6. Slučajnosti.

Redni občni zbor Lesne gospodarske zadruge na Zgornji Polskavi, r. z. z. o. z., se vrši 28. februarja 1938 ob 11 dopoldne pri g. Stefanu Pečovniku na Zg. Polskavi. Dnevni red: 1. Poročila načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev računskega zaključka za leto 1937. 3. Volitev načelstva in nadzorstva. 4. Zadruga se priključi novemu združenemu zakonu. 5. Slučajnosti.

Gospodarska zveza v Ljubljani notira naslednje cene: Tomaževa žlindra baza 18 % Din 125.—; rudninski superfosfat v vrečah po 50 in po 100 kg à Din 106.—; kalijeva sol po 100 kg Din 160.—; kostni superfosfat Din 125; apneni dušik v pločevinastih bobnih Din 211.—; apneni dušik v papirnatih vrečah Din 185.—; kostna moka Din 100.—; nitrofoskal v vrečah Din 144.—; klajno apno Din 275.—; lanene tropine Din 2.10; modra galica Din 6.60; žveplo Din 3.—. Pri vagonškem odjemu se cene za gnojila in cement znatno znižajo na franco vsaka postaja. Mlatilnice s tre-

sali in reto Din 4.100.—; slamoreznice Din 1.700—2.000; čistilnik 10 sit 1.500 Din; plugi Lesce Din 880—995; reporeznica M. R. Din 550; trijerji Din 2.000 do Din 3.500; mlatilnice na ročni pogon Din 2.200; robkači Din 900; sadni mlini Din 1.400—1.700; brzoparilniki Din 1.050 do 2.800; kosilni stroji Din 2.000; travniške brane z zvezdnatimi členki 900 Din; travniške brane z jeklenimi špicami Din 800; patent motike »Rappe« Din 70.—. Nitrofoskal, apneni dušik pri najmanjšem odjemu 5.000 kg franko vsaka postaja. Modra galica pri vagonškem odjemu po konkurenčni ceni.